

دو جهت سبب می‌شود به خواندن یک کتاب رغبت کنم: موضوع کتاب و نویسنده آن. در مورد «بازاندیشی عدالت اجتماعی؛ چیستی، چرایی و قلمرو» برای من هر دو جهت به اوج خود می‌رسد، اما جهت دوم پرننگ‌تر است. حجت‌الاسلام والمسلمین احمد واعظی، یک اندیشمند است و در این اثر، حضوری پرننگ دارد؛ یعنی جای جای صفحات تألیفی ایشان، نشان‌دهنده تفکر و تأملات ژرف است و برخلاف بسیاری از نویسندگان، که هرچه می‌نویسند وام‌داری از دیگران و نقل قول مستقیم و غیرمستقیم از آن‌هاست و به یک معنا در اثر خود غایب‌اند، وی در این اثر، حضوری پرننگ دارد و خواننده این حضور توانمند را درک می‌کند.

بخشی از کتاب «بازاندیشی عدالت اجتماعی؛ چیستی، چرایی و قلمرو» را قبل از چاپ و بخشی را بعد از انتشار مطالعه کردم و از محتوای ارزشمند آن بهره بردم. درباره آن می‌توان در دو حوزه «روش» و «محتوا» سخن گفت.

نویسنده محترم از نظر روشی در این کتاب در سنت حوزوی خود قلم زده و دانش‌افزایی کرده است؛ سنتی که در ضمن سال‌ها تلمذ حوزوی و بهره‌گیری از استادان بنام حوزه علمیه به ارث برده است. روش این کتاب، روش اجتهادی است. نویسنده در این کتاب هر مسئله‌ای را با طرح پیشینه آن در نگاه سایر اندیشمندان تبیین می‌کند. در این بخش نظریه‌های دیگران را با کمترین ارجاع مستقیم و استفاده از تعابیر کوتاه و درعین حال دقیق شرح می‌دهد و به اندیشمندان تراز اول هر فنی نیز رجوع می‌کند. در گام بعد، ادله هر یک از آن‌ها را به دقت نقد و بررسی می‌کند و نقاط ضعف و قوت آن‌ها را نمایان می‌سازد و در نهایت دیدگاه مختار و منتخب خود را با ارائه استدلال‌هایی که به روشنی محصول تأملاتی ژرف و دقیق‌اند، ارائه می‌کند.

مفهوم‌شناسی عدالت

این کتاب به لحاظ محتوا مشحون از نکات مهم و نگاه‌های نوین به مسئله عدالت است که هر یک از آن‌ها از بستر همان روش اجتهادی بیرون آمده‌اند.

در کمال اختصار به برخی از نکات محتوایی که جذابیتی وافر داشت اشاره می‌کنم تا مخاطبان فرهیخته به پیگیری تفصیلی آن‌ها در متن کتاب راغب شوند.

در حوزه عدالت پژوهی تلاش‌های نظری برای تبیین مفهوم عدالت بسیار گسترده‌اند. در این میان، نویسنده کوشیده است تا از سویی، اشتراک لفظی این واژه را نفی کند و معانی متکثر و بیگانه از هم برای آن را به چالش بکشد و از سویی دیگر، قرائت‌های یک‌جانبه از اشتراک معنوی آن را نیز نقد کند. تأکید وی بر عناصر معنا‌ساز و دخیل در انتزاع مفهوم عدالت (برابری، دادن سهم صاحب سهم و رعایت استحقاق و سزاواری)، از مباحث پرجاذبه کتاب است